

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціально-педагогічна робота з сім'єю

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 2 від “ 27” вересня 2023р.

м. Івано-Франківськ – 2023р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1.**Загальна інформація**

Назва дисципліни	Соціально-педагогічна робота з сім'єю
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	IV/VII
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2.**Опис дисципліни****Мета та цілі курсу**

Мета: підготовка фахівців до здійснення соціально-педагогічної роботи з сім'єю.

Цілі курсу полягають у: аналізі педагогічної взаємодії та соціально-педагогічне середовище розвитку дитини; висвітленні форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю; ознайомлення студентів з особливостями соціально-педагогічної роботи з сім'ями різного типу в закладах освіти; огляд методів вивчення сім'ї; вивчення системи соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей.

Компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. базових понять соціально-педагогічної діяльності.

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК-3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та фахівців психологічної служби.

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки

потреб вразливих категорій дітей та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-8 Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту

СК-15 Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

3.

Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Сім'я як суб'єкт педагогічної взаємодії та соціально-педагогічне середовище розвитку дитини. Структура і типи сучасної сім'ї	Усвідомлювати позитивні та негативні тенденції розвитку сім'ї в Україні. Охарактеризувати важливість сім'ї як інституту виховання. Вказати ознаки вразливості сімей. Знати структуру і типи сучасної сім'ї	Питання для обговорення. Завдання. Есе «Сім'я у сучасному світі»
2.	Тема 2. Функції та характерні риси сучасної сім'ї	Знати основні функції української родини в соціалізації поколінь та характерні риси сучасної української сім'ї. Засвоїти типові моделі сучасної сім'ї. Знати характерні особливості етапів життєвого циклу сучасної сім'ї	Питання для обговорення. Завдання.

3.	Тема 3. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю.	Засвоїти зміст спеціально-роботи з сім'єю. індивідуальні, та масові роботи з сім'єю.	Питання для обговорення. Завдання. Робота в парах. Обмінятися ситуацією з одногрупником та розробити поради соціальному працівнику, який потрапив в напружену ситуацію (для самоперевірки пропонуємо використати матеріал «Що робити в непередбачуваних ситуаціях»). Обговорити свій варіант виходу з ситуації з «автором». Порівняйте різні шляхи.
3.	Тема 3. Особливості соціально-педагогічної роботи з сім'ями різного типу в закладах освіти.	Уміти визначати причини дисфункцій сімейних відносин. Знати особливості таких категорій сімей: дистантних; неповних; прийомних; молодих; багатодітних сім'ями та специфіку соціально-педагогічної роботи з сім'ями різного типу в закладах освіти	Питання для обговорення. Завдання. Підібрати список науково-методичної літератури, статей у фахових виданнях, електронних ресурсів для фахівців-практиків, які працюють з різними категоріями сімей з анотацією.
4.	Тема 4.	Уміти аналізувати науково-	Питання для

	<p>Особливості соціально-педагогічної роботи з сім'єю в різних соціальних інституціях.</p> <p>Шляхи партнерської взаємодії</p>	<p>методичну літературу, електронні ресурси, в т.ч. офіційні сайти закладів та визначати соціальні інституції, в яких здійснюється соціально-педагогічна робота з сім'єю.</p>	<p>обговорення.</p> <p>Завдання. Групова робота: Розробити модель партнерської взаємодії сучасної сім'ї та соціальних інституцій.</p>
5.	<p>Тема 5. Обов'язки спеціалістів. Навички, які потрібні соціальним педагогам для роботи з сім'ями.</p>	<p>Уміти аналізувати нормативні документи та знати обов'язки спеціалістів по роботі з сім'ями. Сформувані навички, які потрібні соціальним педагогам для роботи з сім'ями. Проілюструйте прикладами (власного життя, досвіду роботи соціальних служб, періодичних видань тощо). Приклади можуть бути як позитивні так і негативні.</p>	<p>Питання для обговорення.</p> <p>Завдання. Аналіз ситуацій із професійної діяльності соціального педагога та визначення допущених помилок. Помилки стилю комунікації з сім'єю. Розроблення плану проведення бесіди з сім'єю.</p>
6.	<p>Тема 6. Загальний огляд технологій соціально-педагогічної роботи із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах</p>	<p>Засвоїти технології соціально-педагогічної роботи з різними категоріями сімей. Знати особливості соціально-педагогічної роботи з різними категоріями сімей</p>	<p>Питання для обговорення.</p> <p>Завдання. Аналіз ситуацій.</p> <p>Визначення типу сім'ї за критеріями (проблемна, група ризику). Навести власні приклади (1-2).</p>

7	<p>Тема</p> <p>Особливості соціально-педагогічної роботи сім'ями, опинились складних життєвих</p>	<p>7.</p> <p>Розуміти сутність поняття «сім'я, що перебуває в складних життєвих обставинах». Засвоїти технології роботи з даною категорією сімей. Знати ознаки складних життєвих обставин, що негативно впливають на реалізацію</p>	<p>Питання для обговорення.</p> <p>Завдання: навести приклади життєвих історій сімей, що перебувають в складних життєвих обставинах: описати ситуації, які можуть</p>
	<p>обставинах.</p>	<p>сімейних функцій й спричиняють вразливість сім'ї. Уміти здійснювати оцінку потреб сім'ї з дітьми.</p>	<p>статися під час візиту соціального педагога в сім'ю (з власного досвіду або інших джерел). Шляхи запобігання негативним наслідкам та виходу з ситуації.</p>

8	Тема 8: Методи соціальної діагностики сім'ї.	Усвідомлювати сутність та завдання соціальної діагностики. Знати вимоги до вибору методів соціальної діагностики. Уміти вивчати проблеми у формі бесіди та інших методів: біографічного; методики «лінія часу»; генограма; сімейна соціограма; еко-карта; карта соціального оточення; карта соціальних контактів; сімейна групова нарада.	Питання для обговорення. Завдання. Створити власну генограму сім'ї. Запитання для роздумів та подальшого обговорення по сімейній генограмі: чи є якісь особливі традиції, тенденції чи тип взаєностосунків, які повторюються з покоління в покоління? Підготувати власну еко-карту. Визначити проблемні соціальні зв'язки та напрями вирішення проблеми. Запитання для роздумів та подальшого обговорення: чи можуть зроблені висновки стати в основі складання плану роботи з сім'єю.
---	--	---	--

4.

Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	25
Контрольна робота	20
Самостійна робота	5
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5.

Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		0
Семинарські заняття		5		5			5					5			5			25
Контрольна робота	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2		20
Самостійна робота																5		5
Екзамен																	50	50
Всього за тиждень	1	6	1	7	1	1	6	2	1	1	1	7	1	1	6	7	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література: Основна:	
<ol style="list-style-type: none"> Капська А., Олексюк Н., Калаур С., Фалинська З. Соціально-педагогічна робота з проблемними сім'ями : навчально-метод. посібник. Тернопіль : Астон, 2014. 304 с. Капська А., Пеша І. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 232 с. 32 Шевців З. Основи соціально-педагогічної діяльності: навч. посібник Київ: ЦУЛ, 2021. 248 с. Максимова Н. Соціальна робота з сім'єю: навч. посібник Київ : ВПЦ "Київ.ун-т", 2015. 5. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. Кияниця, Ж. Петрочко. Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с. 	
Додаткова:	
<ol style="list-style-type: none"> Алексєнко Т. Сімейне виховання : концептуалізація ідей теорії і практики : монографія. Київ; Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 437 с. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: У 3-х т. Том І. Основи родинних взаємовідносин. Івано-Франківськ, 2006. 288 с. Протас О. Особливості соціально-педагогічної діяльності з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах. <i>Перспективні напрямки розвитку сучасних педагогічних і психологічних наук</i>: зб. наук. повідомлень наук. практи. конф. Харків, 2015. С. 82–89. Протас О. Соціальний супровід дітей із адопційних сімей. <i>Інноваційна педагогіка</i>. Випуск 47, 2022. С. 252—256. Protas Oksana. Social and pedagogical support of children from families in difficult life circumstances. <i>Гірська школа Українських Карпат</i>. 2022. No. 27. P.161-167. 	

6. Сабат Н., Мигаль О. Сучасні форми взаємодії соціального педагога з батьками. Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи : збірник тез доповідей учасників VII Всеукраїнської науковопрактичної конференції, м. Івано- Франківськ, 19 травня 2022 р. / за ред. Г. Й. Михайлишин, І. В. Кулик; упоряд. : Н. В. Сабат, Н. І. Сабат. Івано-Франківськ, 2022. С. 115–117.
7. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. I. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. Кияниця, Ж. Петрочко. Київ: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
8. Соціально–педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально–методичний посібник / Заг.ред. Левченко К. Київ: Агентство “Україна”. 2015. 174 с.
9. Сучасна сім'я та соціальні інституції: шляхи партнерської взаємодії: матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції [редкол. : Л.Л.Хоружа, Г.М.Лактіонова, О.В.Безпалько та ін.]. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 192 с.
10. Трубавіна І. М. Закордонний досвід соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. Ніжин, 2012. № 4. С. 214-217. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2012_4_43

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Протас Оксана Любомирівна Запрошені викладачі інших ЗВО, професіонали-практики
Контактна інформація викладача	+380997429808

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтуються на політиці академічної доброчесності. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf
Пропуски занять	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент

(відпрацюванн я)	зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час занять	Керуватися Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-OOP.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf .